

Disputo „Ar esame verti laisvės?“ tezės

1. Ar lietuviai – prisitaikėlių, ar laisvės kovotojų tauta? Galima parašyti dvi alternatyvias Lietuvos istorijas, įrodančias arba vieną, arba kitą teiginį. Sociologiniai duomenys irgi prieštaringi – dauguma lietuvių mano, kad daugiau nei pusė tautiečių esant reikalui prisijungtų prie pilietinio pasipriešinimo, bet gerokai mažiau tikinčių, kad prisidėtų jų artimiausios aplinkos žmonės. Visgi tai *leidžia* teigti, jog lietuviai – laisvės kovotojų tauta.
2. Nepaisant skeptiškų vertinimų, Lietuvos gyventojų gebėjimai susimobilizuoti pilietinei gynybai yra ne menkesni nei Sąjūdžio metais. Kodėl? Pirma, klaidinga manyti, kad Sąjūdyje dalyvavo visa Lietuva. Antra, klaidinga manyti, kad revoliucijoje, judėjime, pilietiniame pasipriešinime turi dalyvauti labai daug žmonių, kad jis būtų sėkmingas.
3. Dažnai girdime sakant, kad žmonės nebegintų Lietuvos kaip Sausio 13-ą, nes yra nusivylę politikais ir nepakankamai geru gyvenimu laisvoje Lietuvoje. Tai mitas, nes: 1) nusiteikimas ginti savo šalį beveik nekoreliuoja su žmogaus ekonomine gerove, 2) jis tik labai silpnai koreliuoja su pasitikėjimu politinėmis institucijomis.
4. Nusiteikimą ginti savo šalį ir atsparumą Rusijos propagandai itin mažina nostalgija sovietmečiui. Dėl to iš dalies kalti Nepriklausomos Lietuvos politikai: 1) šį vertinimą labiausiai didina itin nesėkmingai įvykdyta dekokolektyvizacija, 2) teigiamas sovietmečio vertinimas yra protestas prieš dominuojantį politinį diskursą.
5. Jei reiktų pasakyti vieną vaistą, kas labiausiai gali sustiprinti Lietuvą, mano atsakymas būtų – dainavimas. Bet ne duše, o chore, ansamblyje ar žygyje prie laužo. Tai įrodo ne tik istorija, mūsų turimi sociologiniai duomenys, bet ir neuromokslai.

